

Szerkesztőség:
Kazinczy-utca 1.
sz. I. em. (Király-
utca sarkán).
Kiadóhivatás:
Wolf M. könyv- és
papírkereskedésé-
ben, Király-utca,
Hattyu-épület.
Megjelenik vasár-
nap kivételével
minden nap este 5
órákor.

PÉCSI ÚJSÁG

(„PÉCS”)
POLITIKAI NAPILAP

Eloffizetési árak:
Helyben:
Egész évre. 10.-
Égy órára . . . 1.-
A vidékre:
Egész évre. 12.-
Égy órára . . . 1.20
Egyes szám ára
Pécssett 4 kr., vi-
deken 5 kr.
Egyes számok
kaphatók minden
lapelárusítónál.

Pécs, 1894.

Kedd, május 29.

125. (1188.) szám.

A helyzet és a szabadelvűpárt.

— É —. Most, hogy a kötelező polgári házasság javaslata, a képviselőház által ismét, a multkorhoz hasonló óriási többség által elfogadva, a felsőházzal visszakerült s a kormány a javaslat ottani sorsának biztosításán működik: újra megindultak a kormány s az egyházreform ellenségeinek vészkarórogásai rosszakaratu híresztelések s a közönség megtévesztésére irányuló újságtüveletek tarka a sorozata. Ha a közönség minden tagja olvashatná a reform-ellenes újságok mindegyikét, akkor persze e százfélé s egymásnak ellenmondó s egymást teljesen kizáró híresztelések a nevettségesség bélyege miatt karba vészének. De hát éppen arra spekulálnak az újságok, hogy minden ember nem ismerheti föl az egymást kizáró híreiknek éppen ez okból való lehetetlenségét s azért vígan folyik a hamis-hír-terjesztés tovább.

E híresztelések célzatos éle leginkább a szabadelvűpárt ellen fordul. Ezt akarják oly színben föltüntetni, hogy képes lenne az egyházreform elhatározott formáit valami kompromisszum megalkuvás kedvéért eszerben hagyni.

Hát ez nem igaz. A szabadelvűpárt erőt megfontolás után fogadta el magának a Wekerle-kormány egyházpolitikai programját, úgy annyira pedig, hogy midőn e kormány a maga állását kötötte javaslati sorsához, alig van e pártnak egy csekély töredeke, mely ne úgy gondolkoznék, hogy a javaslatok sorsához hozzá van kötvé magának a pártnak létele is.

A pártja nézve pedig ez becsületkérdés. Két év előtt éppen ezen program visszautasítása miatt hagyta oda gróf Szapáry Gyula a miniszterelnöki széket s hogy a párt az e programot fölléltat Wekerle-kormányt az ő kormányja helyén oly lelkesedéssel fogadtatásban részesítette, az a pártnak e programmal való szolidaritását bizonyította ország-világ előtt. Ha most e program megvalósítása lehetlenségének kifüntével s a Wekerle-kormány napjának éppen emiatt bekövetkezett lefűntével a párt eszerben hagyná programját, a létével összekötött kormányját és bármely megalkuvást hozó új kormányt is hívűl állna: akkor csak azt

bizonyítaná be, hogy igazi mamelukhad, mely elvekkél nem törődik, csak a hatalom körül való sűtkérezés dícsőségeseikkével s hasznocskáival, legyen a hatalom birtokosa akár Szapáry, akár Wekerle, akár más.

Ki merhetne józanul ily erkölcselenséget föltenni e nagymultu pártól? Az az igazság, hogy egyes csekély számú marodeur kivételével — alpbárd elemek minden pártban vannak — az egész párt el van határozva, hogy az egyházpolitikai kérdésben magát a Wekerle-kormányval teljesen azonosítja, s arra is el van tökéve a párt minden tagja, hogy ennek az elhatározásnak minden következményét viseli és semmi paktumba, megalkuvásba bele nem megy.

Egyébiránt meg vagyunk győződve, hogy hiába minden spekuláció, az elvűesség próbájára nem fog kerülni a dolog. Wekerle miniszterelnök Bécsben bizonyonul megtalálja az utat és módot a koronánál arra, hogy javaslati érvényesűljenek. Az egyházpolitikai zárzavar idejének megnyűjtására nem jó idő jár most az európai politikában, az egyházpolitikai békét csak az egyházpolitikai kormányprogram állíthatja helyre. Magyarországnak belső békére s konszolidációra van szüksége, de nem kevesebb szükség van a belső béke s konszolidáció által megerősített Magyarországra a dinasztiaának s a monarchiaának is.

Az oláhok. Benedek Elek kiváló gondolat szerkesztett politikai tanügyi lapja, a Nemzeti Iskola, vezérékkelben foglalokzik az erdélyi oláh kérdéssel. Milyen a multban gyökerező társadalmi bajnak festi azt, melyet zsandar és szorong segédlettel csak egyidőre lehet elaltatni, a kérdés végleges megoldása azonban a kultuszminiszter teendője. Erre nézve a Nemzeti Iskola első sorban azt ajánlja, hogy a tanítók nyeregenk egyénesen állami tanképzést s a felekezetek, mint iskola fontatók, érjék be a szabad tanító választási joggal. És csak ekkor követhető az állam, hogy a tanítóknak a magyar államcszme ne csupán a szájában, de a szívében is ott legyen. A milyen szellemben nevelik a tanítót, olyanok lesznek a tanítványok. A Dákóromániaórl álmardó közpöz nevelhetnek-e mást, mint fanatikus dákó-románokat? A reverendával a nemzetiségű titkos aspirációkat takaratót papoktól lehet-e azt kívánni, hogy magok mellé a népél ne ezekből választassanak szödeket? Tehát ha a zaj lecsillapul, nem szabad újjonni, mert a szorongnak a hamu alatt nines ereje. A szikra ott megmarad s mikor nem is gondolják, akkor fog lángra lobbanni.

A kérdések kérdése.

Budapest, május 27.

A ki az igazságot tisztán, teljes világosságban akarja látni, annak már nem szabad a házasságügyi javaslatról, mint elintézendő nagy napikérdésről beszélni: ez a kérdés el van intézve a képviselőház második szavazatával. E kérdést újabb függésben lehet tartani, de csak igen rövid időre: végleges megoldása a házasságjog egységessége és államisága értelmében a házasságkötés polgári alakjával többé teljesen feltartoztathatatlan. Aki az igazságot mesterségesen készkarva elhomályosítani nem akarja maga-magára és másokra nézve is, annak ma már nem szabad úgy tennie, mintha lehetségesnek tartaná, hogy a korona csak egy hajszálnyra is eltér a pártok felett álló helyzete követelményeitől, hogy az egyik vagy másik párt kedvéért érzelmét nyilvánítson, vagy csak ilyen célzást is tetven. Minden kód eloszott, a korona a legtökéletesebb alkotmányos integritás széplőtlén fényében ragyog az országba, a néphe.

A liberális, népszere, talpig becsületés és őszinte Wekerle-miniszteriumnak állman sem jutott eszébe, hogy többet kívánjon a koronától, mint a mire neki a koronának a fennforgó nagy alkalomból ismétlen tényekkel bizonyított bizalma és a képviselőháznak kétszer szokatlanul hatalmas többséggel garantított támogatása kétségtelen törvényes jogot, szigorúan alkotmányos igényt ad.

Mint a „Pester Correspondenz” már korábban kifejezte egy ízben, a Wekerle-kabinet az alkotmányosan megengedett garanciákat semmi esetre sem abban a szándékban kívánja a koronától, hogy a főrendiház ellen mindjárt a legörösebb tromfot játszsza ki, az előtérbe lép. tt viszközpözödést ebben a törvényvilos testületben, mintegy in corpore vilos orvosolja. Az ideális ösvényen, melyen kezdettől fogva oly erőteljes férfias bátorsággal és lelkesűl kitartással halad az igazi korszerű állami élet eszményi magaslatai felé, szövedélyes felpezsdűlések által egy pilanatra sem engedte magát államférfiúi egyensűlyében megtántorítottatni a miniszterium, nem különösen a nagy reformok körül közvetlen enged-alk Wekerle, Szilágyi, Csáky és Hieronymi miniszterek: az oly mozgalmas, nehéz és eddig oly gyözelesen vívt küzdelemben soha sem vezetete őket rosszközbe, harag, gyűlölet vagy elkeseredettség. És amit ezután fognak tenni, hogy a küzdelemt úgy vagy úgy befejezzék, az is be fogja tartani nemcsak a legszigorúbb alkotmányosság, de annak a derék államférfiinek és valódi hazaszeretőnek a határait is, mely a politikussal soha nem felejteti, hogy végre az ellenséges táborban levők is nagy részben jóérzésű, meggyőződésű férfiak, a megtevészeteket pedig vissza lehet vezetni az igazság és joghoz és végre még a tétúra vezető stróbrékek és eszelözöz termeszettek is e haza gyermekei, kikben a a gyökerek ereje, melyek őket a magyar fölűöz kötik, végre legyőzheti a gyomot,

melyet szívünkben elburjánzani engedtek. A kérdések kérdése mindezek után nem az, hogy mit igért a korona a kabinetnek s ez mit fog használatba venni a megígértékből; a kérdések kérdése az: vajlon a fennírándó huszongyeres többsége hazafiás alkotászkészséggel megteszi-e azt, amit tőle bár kemény, de alkotmányilag feltétlenül tiszta haruszközökkel, ha ma nem, hát holnap, ki lehet küzdeni.

HIRROVATUNK.

Pécs, május 28.

Richter Ferenc — szakvéleménye.

Richter Ferenc montpellier-i szőlőrekonstruktor tudvalegőleg Pécsről Zágrábba, onnét pedig Keszthelyre ment, hol Engelbrecht Károly, orsz. szőlőészeti főfelügyelő várta már a francia szakembert, hol a keszthelyi gazdasági szakintézet szőlőjét tekintette meg; bejárta a szőlőhegyet, oda nyilatkozott, hogy ezek a legszebb szőlők, melyeket a most Magyarországon bejárt vidéken látott. Föltűnő körülmény, hogy Richter *egyanycs nyilatkozott a Pécsről, Villányon és Hódorón látott szőlőhegyek fölött is és ép ezért nem tudjuk megkülönböztetni, hogy a „legszebb” jelző a francia ember udvariassági ténye-e, vagy pedig tényleg annyira meglepte a magyarországi rekonstrukciói művelőte, hogy mindenütt a legszebb szőlőhegyet vélte látni. Utóbbi esetben nagyon jól állhat Magyarországon a szőlők újajásztelésének ügye, és bizvást nézhetünk a jövő elé, mely újra meghozza a vagyonszót, de ha a legszebb jelző pusztán és kizárólag francia compliment, úgy annak nagyobb jelentőségét tulajdonítani nem szabad és rekonstruktorainknak az elbizakodásra ninesen okuk.*

— **Hadgyakorlatok.** Az őszi nagy gyakorlatokra a Kaposvárot állom sozó 44ik gyalogezred zászlóját augusztus hó elején indulnak el, s pedig ismét gyalog Pécsre; onnét az egész ezred Mohácsra megy hasonlóképp gyalog, innét pedig Budapestre hajón, majd ismét gyalog, a pilis-csabi táborda, hol augusztus hó 25-én lesz a jubileumi ünnepe az ezrednek, mint mar megírta. Az itt hetekig folyó fontos gyakorlatok után, hol tőzskaravál Albrecht főerővez tábornagy is megjelent pár napra, — az egész ezred szeptember hónap telmgye a kassai nagy záró hadgyakorlatokra, melyen a Felső és há szövetségese, Vilmos nemet császár is jelen lesz; s innet csak szeptember hó utolján jönnék vissza a kaposvári zászlójalk Kaposvárra, a mi zászlójaink pedig Pécsre.

— **A balokányi uszoda.** Nem a legjobb idő kedvezett eddig a szabadban való uszásoknak. Rendelesen vasárnapokon borul be az ég, romba döntve a legszebb kirándulási és fürdőzési terreket. Milyet azonban melegebben tűz le a nap, a fürge gyermekeség az uszodába siet és legszívesebben a tiszas balokányi fürdő keresi fel, hol lubickolhat az egészséges vízben és jó úszómestert vezetése alatt az uszás művészetét elsajátíthatja. A fürdő bérlelte Jakabovics ur az uszó közönség kényelméről minden tekintetben gondoskodott és így ez a fürdő vonzerőjét ezen évben is ki fogja mutatni.

— **Lampionos menet.** Tegnap este 8 óra után szokatlanul élénk volt a mi Király-utaink. A nálunk rendkívül népszerűsége szert tett helyikisúntunk várt a közönség, kik lampionokkal ékesített kötkerékeiken a pécsi kerékpár-egyesület elnökét, Zsolnay Vilmos gyáros voltak névnapja alkalmából üdvözölendők. Kísse megváratták a kerékpárosok a közönséget, a mennyiben földiszített kerékpáraink, melyekre két három befűl égő lampion

aggattak, csak háromnegyed 9 óra után indultak utnak és a közönség sűrű sorfalai között a Király- és Kossuth-Lajos-utain keresztül siettek a Zsolnay-gyárba, hol esokort nyújtottak át az innepelnek, majd *Bodo* Aladár dr. a kerékpár-egyesület választmányi tagja üdvözölte Zsolnay Vilmos gyárost, melög szavakban emlékeztve meg azon érdemeikről, melyeket magának és ipar terén, de a társadalomban és a kerékpáregylet körül is szerzett, azon kívánsággal zárva beszédét, vajha Zsolnay a város javára még szántalan népnepot innepelhetne. A családtagjaitól környezett gyáros meghatva mondott köszönetet a kívánságokért, majd megvendégelte a biesztliakat, kiknek nevében Kiss József alelnök mondotta a beszédet.

— **A pécsi kőművesek sztrajka.** ahogy megjósolni nagyon könnyű volt, meglehetősen szomorú végű lesz a sztrajkolokra nézve, akik néhány igaztó után indulva újat huztak munkaadóikkal. A bujatógok egy része látszólagos kiegyezést rögtönzött volt munkaadóikkal — mondván, hogy ok mar elérték, amiért sztrajkoltak; más részük a szigorúan kizárt általában való munkavállalással szeg meg. De a nagyobb rész, a felvevett tömeg kegyner nélkül áll ma is. Napszámmal, neki nem való, kezéhez nem álló munkával keres annyit, amennyit tud. Pécsről hiába megy máshova. Mindenütt keves az építkezés és sok a munkás. Budapesten nem remelhetnek munkát, mert ott új oriai az idegenből odajött, sőt külföldi építőmunkások száma, hogy az idén kevesebb számú új építkezésnél egymást nyomják le olcsóbb munkadíjért való munkavállalással. Miután a Bonyhádról hozott kőművesek közül azok, akik itt maradtak, a komplikáltabb szerkezeteknél nem felelnek meg az igényeknek, csupan alapozási munkalokokra s egyesek falak huzasára bírnak képesítéssel, a jobb munkások pedig, kik a fővárosban is dolgoztak, máshova szerződtek, az építő vállalkozók most Debrecenből hozhatnak kitűnő munkásokat, kik 12, sőt 15 órán át is dolgoznak fölfizetés fejében, ám által lehet lesz, hogy a sztrajk miatt kissé megkésztet épitkezeseket még ez év őszéig be lehet fejezti, vagy legalább is tető alá segíteni.

— **Alispánból főispán.** A mi szomszéd vármegyénk, Tolnavármegyé alispánja főispán állásra van kizemelve. Legalább ezt írja a „Tolnavármegyé,” melyben a következő hírt olvassuk: „*Somnócs Belát,* vármegyénk kitűnő alispánját, általános an elterjedt hír, de saját értesülésünk szerint is — legközelebb Csongrád vármegyé főispánjává fogják kinevezni. Ezuttal egyszerűen csak regisztráljuk e hírt, majd idő teltére az azt megillítő méltatlanság visszaterünk reá.”

— **Az ötös művészet** mindenkor pártolásra talált Magyarországon, keleti verünk, pompa-kedvelésünk maga után vonta a fényűzést, az ékszerék szeretetét, melyeknek előállításában a magyar ötösök mindenkor barmulasban fejlett izlést és művészetet fejtettek ki. Ennek a fejlett izlésnek kiváló jelenségeivel találkozunk a mi külön pécsi ötösünknel. Schönwald Imrénél, kinek valóban szép tárgyairol mar annyiszor tettünk említést lapunkban. Ez uttal ismét alkalmunk van az ő meglegőn szép kirakatával foglalkozni, mely gazdag tárhaaz az ötösművészet legújabb alkotásainak. Egy új ötvetét, az ugynevezett *lakont* alkalmazásával találkozunk itt, melyből a francia esprit, finomság és szepzerék a legjobbabsá csecebecségeket állítja elő. A lakont igen sikerült s értékes ezüst-utanzár és a befőle készült szobor alakocsák, asztaldíszek, csece becsek a legszebbek, mit e nemban előállítani lehet. Ep ily szépek roccó-dívatú majolika dísz tárgyai, melyeket a gazdag aranyozásu

bronz-épitmények és foglatatok nagyon emelnek. Nem hisszük, hogy volna még egy vidéki város hazánkban, hol ily szép ötös-munkák kapzók és a mi vállalkozó szemlét ötösünk valóban megérdemli, hogy közönségen folkorolja.

— **Szólóületes Somogyban.** A szólóületes Somogyban, — különösen a Balatonpart és a Dravapart mentén, továbbá a megye középső részén örvendes haladást mutat. De még nem sok az elpusztult rengeteg szőlőterületekhez képest. A hol egy határban 4—50 hold szőlő volt, ott ma új ültetés csak 5—60 hold van. Ez pedig elenyésző cseckeslyeg, mert Somogy termelőinek nemcsak házi szőlőre kell bort termelniük, hanem eladásra is. Zakány, a Balaton partvidék, a Zselicség, Súr, Gomba, Sersek, Kótsze, Kishegy, stb. igen nagy szőlőterületekkel bírtak s most csak itt-ott látni ültetést, mely ro százeleké nem teszi az előbbinek.

— **A siklósi takarékpénztár ügye.** mely 3 hónappal ezelőtt oly kinos föltűnése ért, mint hogy, mint nem kevesebb, mint 40,000 forintnyúl volt szó, ismét rendes kerékvágásba jön. A hiány, mely kizárólag elhibázott könyveléshől származik, a takarékpénztár vagyonából fog fedeztetni, illetőleg a könyvben előfordult hibák utólagosan kiüzátitának, akkor a hiány el fog tűnni. Olyan tételt is találtak, mikor egyik fél által a betétből kivett 1000 forint annak mint befizetés lett javára írva. Ha már a munkavál túlterhelt könyvvezető ily hibát elkövetett, csaknem képezhetetlen, hogy azt a napi biztis legközelebb a pénztár lezárásánál észre ne vegye. Ez ezt nem vették észre. Így aztán megmagyarázható, hogy éveken át ily hibák nőtten nőttek és oly hatalmas összeget értek el, minő most hiányzik. *Schnürmann* Gyula könyvelő, ki a hiány fölfedezése óta nem volt hivatalban és a helyett az izzalmak által fölzaklatott ideget pihentette, ma hétfőn jelentkezett Siklóson, hogy állását újra elfoglalja. Időközben a takarékpénztár a hivatalnokai személyzetét egy könyvvezetővel már meg is szaporította.

— **Aldozatkesz nagyrepost.** Troll Paul, Ferenc, a pécsi székesegyházi káptalan címzetes püspöke azon alkalomból, hogy a *magy. kath. ügy győzelmei 2. szentsége a pápa által vezetett mise díja fejében 1000 frankot küldött Romába*, a bécsi nunciuszól latin levelet vett, melynek magyar szövegét itt közöljük:

„Levelet késedelem nélkül ő szentségehez juttattam, mihezett lehet, az 1000 franknyi összeget is átiszarmaztam. Hogy a kath. egyház dicső győzelme ön — a magyarok nagy-azonnya s királyegye kobzenjárása után — átérezzen, a római papának imáért ily szeretetadományt ajánlott föl, ez mielő az on kitáradók hitenk kiváló zaloga, mind gyermeki szeretetnek fényes bizonyítéka.

*Agárdi.**
Egy második levélben biztosítja a *kyegyes adományozott 2. szentsége háttjáról* s legmagasabb elismeréséről, nevében különöndíást küld neki s abbeli óhájának ad kifejezést, vajha minél többan akadnának ily bőkezű Maecenasok!

— **Kund Béla gyilkosait végre megis elfogták.** Kund Béla nagybirtokos gyilkosai sikerült Egyed József eszénórhádnagyának hosszú nyomozás után Somogyegyházban kinyomozni és letartóztatni, Krumpals György országszerte körözött esavargót Kutas községben, Harosi Balis Ferenc és Salamez Ferenc esavargó kanászokat pedig Iharos-Berényben e hó 23-án éjjel fogták el. A tetteseknél megtalálták a meggyilkolt nagybirtokos fegyverét és több más bűnjelt is. A gonoszlovók, mint értesülünk, részben önboismerésben vannak.

— **Harkányból.** A fürdőhelyek rohamos fejlődésénél, a luxus tőrfoglalásánál és a mindinkább észlelhető versenyél

azon furdóhely, mely a fejlődéssel lépést nem tart, hanyatlásnak indul, legyenek gyógyforrások mindjárt oly esodás hatása, mint a harkányi kénforrások. A sáson megnyit Harkányon. Senki sem halott, senki sem tudott róla, esendben, titokban és lassan-lassan kezdenek szállínlókni a vendégek, a kik Harkányt önésséggel nem nélkülözhetik. Az elmúlt évben misem történt Harkány érdekében. A jelenlegi bérölő bérszerződése ez évben lejár, nem rekkeltát a furdó bérletére és új bérő a kiirt pályázat dacára eddig nem találkozt, úgy mondják azért nem, mert a bérleti feltételek elfogadhatatlanok. Ez évben a furdóbiztosít intézmény is megszűnt és annak hatásköre a siklósi járás főszolgabírájára származott át. Szepen vizárgásnak indult már a növényzet, mely a nagy furdóház előtti térséget fodi be, ez az egy hely az, mely az életre emlékeztet és mutatja, hogy kitünő kertésze van a furdónak. Heller Adolf dr. furdóorvos élénken, buzdítva sűrű-forog az eddig esékély számu furdóvendégek körül. Nagyon sok tenni valót szeretne, de ezen remény nem fog teljesülni, mig Harkány a modern furdók közé föl nem kuzdi magát. Legközelebb Kardos Kálmán főispán érkezik nagyobb társasággal furdószere Harkányba, mely társaság meg fogja élelénkíteni a esendes, nyugodalmas helyet, melynek most főkép áldozatkész, ügyes és pénz fölött rendelkező bérőre van szüksége, hogy az eddigi pangás a rég várt fölvirágzásnak adjon helyet.

— **Meg egy fogalmazási terv.** Ha a siklósiak komolyan utána néznének a dolagnak, azon kellemes helyzetben volnának, hogy megynék ezen virágzó községekben esakuhar gimnázium, esetleg még főgimnázium is létesülhetne. A legutóbbi képviselőtestületi ülésen hozta szóba Kossa Dezső ügyvéd a siklósi főgimnázium kérdését, mely gimnáziumot nemcsak közművelősi, hanem azon célból is kell állítani, hogy ezzel Siklós jövődelmét emeljék. E gimnázium létesítésére a községek esaknem felmíllió koránára rugó vagyon áll rendelkezésére és így esodáljuk, hogy ezen terv esak most kerül újolag komolyan szóba. Ott van a siklósi polgári iskola, melyet most ezen alpból tartanak főn és könnyen keresztülvihető volna, hogy ezen intézet fokozatosan áll, illetőleg főgimnáziummal változtassák át. Darázszy Odón dr. azt ajánlja, hogy a képviselőtestület ezen ügyben a közoktatásügyi miniszterrel lépjen érintkezésbe, de Kossa helyesen érvelt, mondvá, hogy Siklós a kö ség vagyonából önállóan is állíthat föl gimnáziumot. Koharits Károly siklósi jegyző indítványt fogadtatott el, mely szerint az előjáróság ezen ügyben a siklósi polgári iskola igazgatóságával tegye magát érintkezésbe, ha esakugyan komoly a terv, úgy a szakférfiu közbelépésével annak megvalósulása leginkább várható. Ha Siklós gimnáziumot kap, ez Pécsről sok gyermeket elvonna, de minthogy nem kizárólag a pécsi helyi érdekek megvédelmzése képezi földatunkat, hanem erős, virágzó központ mellett a megye nagyobb helyeinek fejlődését is óhajtuk, örömmel ádvöljük a siklósi képviselőtestület tagjait a főgimnázium létesítésének tervével, ennek sikeres megoldást kívánva.

— **Az iparos tanoncok évzáró vizsgálata.** Az iparos tanuló záró vizsgálata az idén ünnepesebben fog lefolyni, mint előző években, a mennyiben a hallgatóság között meg fognak ott jelenni a főispán, az ipar- és kereskedelmi kamara elnöke és titkára, az ipartestület elnöke, továbbá a kir. tanfelügyelő és az ipariskolai igazgató. A belvárosi népiskolában elhelyezett osztályokban járó iparos tanoncok vizsgálata június 11., 13. és 15. napján s az

ágoston-téri népiskola épületébe járók részről június 12-én és 14-én tartanak meg a vizsgálatok, mindenkor délután egyegyed 5 órakor kezdve.

— **Hamis ötvenes.** Gomba módra tenyésztek ezek a többé-kevésbé sikerült hamisítványok, melyekkel úgy el vagynak árasztva, mint akár a május hónap esővel. Nincs nap eső nélkül, nincs nap hamis bankó nélkül. Folyó hó 25-én a esendőr örjárat Kovács József vasas lakó t érte rajt hamis pénz forgalombahozatalán.

— **Kovács József a falu közelében levő „Szt. Háromság“ esárdában mulatott s a végén a esárdás leányának, Salda Jozefának egy ötvenest adott, hogy abból vonja le az ő 6 ft 89 kr. tartozását. A leány észrevette, hogy az ötvenes hamis s a esendőrszéknek adta át. A esendőrök azon kérdésre, hogy hogyan jutott az ötveneshez, Kovács azt felelte, hogy a feleségével az istállóba ment, hol a locsán végig terülő nézte a mestergereudát, mely fölött egy bádog skatulyát látott. Mikor megnézte, hogy mi van benne, hát két ötvenest, tizenöt ötvenest és harminkeg egy forintos nagyságu fehér papírt talált benne. Felesége figyeltelte, hogy tegyen róla jelentést, mert, ha más megtudja, hát bajba keverednek, de ő azt felelte, hogy az Isten ezt szerencsésül adta nekik, így is szegények, majd esak lesz szerencsésük a kiadishoz is. Kovács szavai, hogy úgy találta a pénzt, annyival is inkább elfogadták, minthogy alig egy év előtt meg kövesvősi Mihály lakott abban a házban, ki nevével együtt hamis pénz forgalomba hozatala miatt a budapesti ügyészség börtönében ül. Kovács tagadja, hogy a pénz hamis voltát felismerte volna.**

— **Dulánszky Mándor dr. megvyes püspök** egészségi állapotáról a napokban kedvözölő hírek voltak a városban elterjedve. Mint örömmel értesülünk, a püspök már oly jól érzi magát, hogy aggodalomra semmi ok fönn nem forog. Már haza is érkezett volna Budapestra, ha a főrendiház másodszori szavazata e heten várható nem volna; de püspökünk a szavazást a fővárosban akarja bevárni. Pécsre visszakerve, addlére megy nadasi kastelyába. Tegnap este Budapestról a püspök hívére érkezett Pécsre vissza, szintén a legjobb híreket hozva haza püspökünk egészségi állapotáról.

— **Tanulók kirándulása.** Az elmúlt évben a pécsi állami főreáliskola tanulói Mohácsra rándultak ki, hogy e történelmi nevezetességi helyet tanulmányozzák. Ez évben pedig Siklóra rándulnak ki a tanulók tanárnik vezetése mellett, hogy megnézzék a várat, melyben Zsigmond király fogva volt. A deáksereg Pécsről Trinitásra vasuton megy, honét kocsin rándulnak Siklóra. A fogadtatásban a siklósi polgári iskola tanári kara vesz részt.

— **Keletkező új városrész.** Már írtunk arról, hogy Zsolnay Vilmos gyáros a régi vesztőhely s a jelenlegi gyepmesteri ház telkét megszerzeni óhajtja a városfól. A gazdasági választmány tárgyalta már Zsolnay ajánlatát s külön bizottságot küldött ki a kebeléből, hogy ez a helyszínen tegyen szemlélt s ennek alapján adjon véleményét, vajjon az ajánlat elfogadható-e. A bizottság szombaton délután járt kün a helyszínen s abban állapodott meg, hogy a vesztőhely es gyepmesterház telke, összesen 6 katasztrális hold terület, odaadható Zsolnaynak azon feltételt alatt, hogy ő a mohácsi és közári út között levő Gyáro-féle földterületet megzevgye a város részére, azon a gyepmester-házat s az igényeknek megfelelő melléképütségeket, hulláregző kemencével felépíti. Úgy halljuk: Zsolnay beleegyezik e szerződésbe. Ez esdomb Zsolnay a vesztőhelyet és sinter-dombot egyenletes területé alakíttatja

át s gyártelepét arra kiépíti. Sikorszky Tádé, Zsolnay fejte, pedig az ezen terület föl nyugotra eső területen, mely tulajdonát képezi, bérházakat épít, két észak-déli és három kelet-nyugat irányu utával. A gyepmesteri telepek eltávolítása s a városon kívül kelet felé helyes dolog. A kiválasztott hely délkeletre fekszik s onnan legkevésbé jár szél a város felé.

— **A „Pécsi-munkás-képző-egylet“** szombaton, folyó évi június hó 2-án a Scholzele sörcsarnok összes helyiségében saját alakja javára ennek, szavattalál, tréfas előadásokkal és táncgal egybekötött zártkörű alakuló ünnepely rendez. Belepti díj személyenkint 50 kr. — Kezdeté este 8 órakor. Jegyek személyenkint 50 krajárjára előre válthatók; Klenc Alajos vendégfő, Varga Lajos vendégfő (sorház), Gódl János vendégfő (Petőfi), Murányi József cukrász, Horn János fodrász urakkal, a rendezőségnek, az egytelhelyiségben (papnövelde-utca 25.) és este a pentárnál. Felülvezétek köszönettel fogadtának és hirlaplag nyugtáztának. A rendezőség: Böhrer Angélt, Schramek Alajos, Brüstli Lajos, Balint Ferenc Deesy Antal, Feil Sándor, Grätz Gábor, Göbl Antal, Kirsteiner János, Kunc Lajos, Kuncinger Károly, Matiovics József, Morschhauser Károly, Reiszig Ferenc, Reinsch József urakkal áll.

— **Eljegyzés.** Frank Sándor, a Sipőcz István-féle gyógyszerár provisorja eljegyezte Székely Margit kisaszonnyal.

— **Elbocsátás a honvédség köréből.** 1893. évi jun. 1-revel vedkötelezést teljesítése után a tiszti rendfokozat megtartása nélkül saját kerelmére elbocsátott: Seb Lajos, a pécsi 19. gy. ezred tartalékos hadnagyja; Szöllösi József, a pécsi 19. honvéd kiegesztő parancsnokság nyilvántartásban álló tartalékos delmezési járőrök.

— **A pécsi Kossuthi-szoborra** Pécs város törvényhatósági közgyűlése 2000 forint szavazott meg. A helygyminiszter e határozatot most jóváhagyta.

— **A baranyamegyei hadastájn beteg-szegély-egylet** a Pécselt létesítendő Kossuth-szobor és saját alapja javára június 3-án az úszögli erdőben nyári mulatságot rendez. Az egylet saját zenekara jártsák a mulatságon. A közonség kényelmére a Széchenyi térről társasokcsik közelednek a Széchenyi. Belépő-jegyek Közl János, Gyimóthy Gyula és Doboszy Antal urakkal előre váltandók.

— **A „Pécsvidéki tanítók egysége“** május hó 31-én délután 5 órakor a belvárosi fiúiskola dísztermében közgyűlést tart. *Futma* Sirokta kisaszonny fölolvastat arról, melyt alakítának a tanítók egységeket, mely fölolvás után az alapszabályok lesznék megállapítva.

— **Tolvaj cseledek.** *Irén* Eberhardt bakóci erdőmester nejeitől, mig az Budapestre volt, eszedjé Tischler Ilona több fele ruha- es ágyneműt rakotta a ladájába, hogy azt, ha kitéllett a honjára, magával vigye. A gonosz eszed azonban rajta vesztett, mert uróje ezeket vette és a esendőségnek átadta.

— **Színházi műsor.** Ma hétón, május hó 28-án Harmot testőr, vígjáték. Kedden A kis alamuszi, operette. Szerden Fény arány, szimnő, Somogyfalvi a főszerepben. Csütörtökön Szep Helena, operette. Pénteken Járvány, vígjáték. Szombaton Cite-rák, új operette.

— **Megbokrósodott ló.** *Feldmann* Lipót szigeti kultúrvasi kereskedő lova, amit a koesi a ház kapuján kiment, megbokrósodott, s magával ragadta a koesit a vasuti indoházig. Itt a lekerítéses kis kapu be akart rohanni, de nem férvén be letörte az egyik lecet, mely szögve alatt mely sebet ejtett rajta. A ló fájdalomban a földre vetette magát s az ágécs kocsit tönkre tette. A kocsi, ki meg utközben legruott a kocsirol, a fején szenvedett sérütséket.

— **Baranyai csendőrtisztek Kolozsvárott.** A kolozsvári olah mozgalmak, mint már írtuk, a csendőrség ott történendő összpontosítását teszik szükségessé. A baranyai megyei csendőrtisztek közül *Spalla Aurel* mohácsi csendőrhadnagy folyó hó 24-én; *Varga Gusztáv* pécsi csendőrtiszthelyettes f. hó 26-án reggel utazott Kolozsvárra.

— **Kriptába zuhant.** Negerger Jánosné Granik Magdolna nevű éger asszony, tegnap a budai külvárosi temetőben jártában rövidlátó szemével nem látta, hogy egy fele nem fedett új kriptá előtt áll s tovább menve belezuhan a mélységbe. A szegény 69 éves asszony jobb karja törött el, melyet Ludwig dr. vett először gyógykezelés alá.

Sudár Ferkó.

Eredeti népszimium. Írta **Tabak Frigyes.** Előadott május 27-én a pécsi arénában.

Sok esztendője, hogy a népszimium mezején rossz a termés. Sok a kereszt, nagyok a kékék, de csak a szalma teszi az észet; a mag ritka benne s az sem egyforma növésű. Irónk, a nevesek, a magfosban ülök nem ereszkednek le a népszimium Muzsájához, hogy legyeskedjenek körülte, — nem beszélünk meg kellőleg azt a drámai fajt; így hát a térség marad — ugy szólván teljesen — a laikusok, dilettánsok számára, kiknek nem kenyérszerzőjük a toll, s akik egy-egy darab síkerrel buzdulva, s a nyilvános díjszög csábjá által megvesztegetve, tollat ragadnak s népszimiumvet írnak.

Csodálatos, hogy éppen a népszimiumre vetik a szemüket. A termelés ezen a téren tényleg aránytalanul nagyobb, mint a drámai fajok bármelyikében. Miért nem írunk szimiumvet, a szorosan ez elnevezés alatt értett komoly szimiumvet? Ennek az anyaga, a szereplői mind ott élnek ugyanabban a polgári társadalomban, melyhez e dilettáns szimiumvet is tartoznak, melyet tehát közvetlenül szemlélés után alaposan ismerhetnek. Az azonban a rájuk sokkal megközelíthetőbb, csak gondolatformán ismert népelethez fordulnak, holott ebből az anyagból drámát, elfogadható drámát gyúrni csak az tudhat, aki a szimiumírásban bizonyos bravúrforogtatja a tollat. Ugy látszik ők is kevéssé nézik a népszimiumvet.

S miután kevés hozzá az invenciójuk, vagy mert kevés fogalmak vannak a népszimiumról, hát sablonok után indulnak. Hitük szerint — így kell, hogy legyen — a népszimiumnek receptje van, mint egykor az operának, utjabban az operetnek. A népszimiumvet szerintük teszi: egy szivtelen apa vagy anya, ezek folytán egy szive ellenére mászhoz erőteltet leányzó, ennek folytán a leányzó kezére hiába pályázó népszimiumének, ellenben az első fölönásban sikerrel pályázó jegyző. (Ezek a falusi jegyzők valóban szörnyű emberek! Mind kiálthatatlanok, vénék, kiélték, de asszonybolondok, vénségükre házasodni kívánók, s mindig presztió gyakorlók holmi megtartozatott szülőkre, akik kénytelen-ségből aztán nekik szánuják a leányukat s a becsületos legényt világgá üzik miattuk.)

Mi természetesebb, mint hogy ezt a sablont sokáig nem lehet variálni anélkül, hogy a néző már az első fölönás közepén ne tudná, miként kötődik meg a esomé, miként bomlik ismét föl.

Az első fölönásban elmarad egy minden emberi érzés ellenére erőszakolni szándékoló közfőző, amit valami közbirtányi zavar meg. A másodikban a diplomáciai jegyzőekváltás folyik a szivtelen szülőök kiengesztelésére, vagy a leány kezére méltatlan kéré búinekek kipuhatolása s az ipse leléaléása végett. A harmadik fölönás valami deus ex machina segélyével kibékített valami eddig elrejtett titkot,

mire aztán kiderül a szerelmesek égboltja az elmaradt közfőző — most már a jogos vélegényével — annál vigabban ülnek meg.

Ezenközben pedig az az istenadta nép, a becsületos magyar nép, melyet a népszimiumról — nagy hiba! — úgy kevésbé ismernek, a legszemérméletlenebb szerepre van kárhözható. Legtöbbször hivatalnalul tolakodik be a családi szentélybe; de ha mint meghívott vendég szerepel is, hát olyan esúró-ésvarom karakertt árul el, hogy szinte pillanatokkét változik az ítélte. Majd a szülőkkel tart s lenézi azt a szerenésetlen népszimiumfőnekest; majd meg a szerelmekkel tart s kigúnnyolja a fölerőszakolt vélegényt; de egyképpen eszik-iszik mind a kettőnek a közfőzőjén, mind a kettőnek az egészségére.

Igy állunk ma — általánosságban — a legújabb népszimiumvevőkkel, s ezenközben epedve várjuk a Messiaszt, aki megváltja a magyar népszimiumvet hitveitől (majdnem büntető) és a népszimium közönységét a szenvedésektől.

Ezt a Messiaszt Rátkayban véltük előjöttnek, s két népszimiumvével (Toborzás, Fellő Klári) csakugyan az is volt; de előjöttével nem változtatta meg a helytelen irányt, nem vezérelte az ambiciótokat a javulás útjára, nem alapított vallást. Jött, győzött és eltűnt. Alig hall az ember felőle.

Már most e bevezetés után minden figyelmes olvasóm azt fogja inni, hogy *Sudár Ferkó*-t szerzőjével együtt a poklok mélységes fenekére taszítom. Ezzel pedig kétséggel vonták volna az én gondolkodásom józanságát. Csak a nyers spártaiak követték el azt a meggondolatlanul gyeges embertelenséget, hogy az újszólatot — ha nem találták az első napon elég erősnék — ledobták a tärpéji sziklárlól. Pedig az ő ítéletük lehetett téves is; a jövő tán megafólt volna vélekedésüket. Ha már mindenképpen ilyen embertelen szigorúsággal akarták elérni azt, hogy egész Spártában csak erős, egészséges emberek legyenek, miért nem halasztották ítéltüket akkorra, amikor a jelenlévő vált jóvá már megmutatta, hogy semmiképpen se veheti hasznukat a haza? A férfikorban bizonyára nem szánták volna olyan könnyen halálra az életet, ha nyomorék testben tartotta volna is fenn a lelket; mert a nyomorék megdöntötte volna az ő híres alapigazságukat, hogy csak éj testben lehet éj lélek s ha testével nem, hát az észével szolgálta volna: Spártát.

Sudár Ferkó tehát nem zuhan alá a tärpéji sziklárlól. Mert bár igaz, hogy ez a legény is a föntebb leírta niata szerint öltözködik, sok enyhítő körülmény szól a mellette, hogy jó szívvel lássuk házunknál. Mindenekelőtt első munka, mely után — nincs kizárva — jobb is következhet; de nem következhetne, ha minden biztató szó nélkül csapjuk be a szerzője előtt az ajtót. Aztán szupadi elrendezés dolgában elég ügyes; az alakok a szükségéből folyólag tudatosan mozognak, s nem követnek el fölöleges labatlanokadást. A szoszoparasz is lehetőleg minimális a dialogokban. A Kérő Örsze szerepeltetésén kívül, a mely talán egyedül fölöleges a darabban, izléstelenség se találat, pedig ennekül újabb népszimiumvet el se tudok képzelni. Vegül hagyom azt a körülményt, hogy helyi szerzővel van dolgunk. Nálunk, Pécsen, szerencsére-e vagy szegényünkre, olyan kevesen vannak a „helyi szerző”-k, hogy a Szechenyi meg tudt volna bőrcsátani még az apagyilkosnak is, csakhogy egy magyart meg ne öljön a halalos ítélettel, hát mi meg a Muzsa-gyilkosnak is megbecsáthatnánk, csakhogy egy helyi szerző meg ne önjön a kérlehetetlen kritikánkkal. Pedig a „Sudár Ferkó” szerzője nem is gyilkolta le a Muzsát.

Három főhőjára a darabnak figyel-

meztetem a tegnapi premier előadást ért népszimium szerzőjét. A darab meséje sablonos; nyelvezte szintén az, — csupa közhely, elcséptel kifejezések, még a legközönsegebb szólások is; s végre hogy a esomé megoldása jogi abszurdum. (Akit már a csendőrok keresnek, az kriminalis dolgot vitt véghez. Ebben az esetben ha a csendőrok már parancsot kaptak, hogy Kovács Samu Jánost és Kispál Mihályt elfogják, így a hatóság tudja rólat, vagy legalább is vádolja őket azzal, hogy okmányt hamisítottak, mint ahogy ezt mi — a közönseg — tudjuk is. Ez pedig hivatalból üldözendő esemény lévén, Kovács Samuék meg Kispálék nem szabadulhatnak ki az igazság büntető keze alól egyszerűen egyességükkel által.)

A darabot a közönseg mérsekelt lelkesedéssel ugyan, de elég kedvezően fogadta. A szerzőt minden fölönás után udvariasan kitapsolta. A színesekről ilyen új darabnál — ha a rokonszenző bíralat minden áron megakarja menteni a darabot — azt szakas irni, hogy szantszándékkal rontották a darab sikerét. Nekem nem kell ehhez folyamodnom. *Kassai* Károly, *Kézdí* Juliska, *Dezséry* Gyula, *Polgar* Sándor, *Bogán* János, meg a többiek teljes jóakarattal játsztak meg szerepeiket s juttatták érvényre a népszimium egyes eltagadhatatlan jó részeitet.

Pécsi Lajos.

TÁVIRATAINK.

Magyar miniszterek Bécsben.

Budapest, május 28. (A „Bud. Corr.” távirata.) **Wekerle** Sándor miniszterelnök, — továbbá **Fejerváry** Géza báró, **Tisza** Lajos gróf, **Lukács** Béla, **Bethlen** András gróf és **Josipovich** Imre miniszterek, mint értesülünk, ma este Bécsbe utaznak, hogy részt vegyenek **Mária Carolina** Immaculata kir. hercegnő, Agost Lipót szász koburg-góthai herceg menyasszonyának ünnepélyes renúnciacióján, mely holnap dében az összes nagykorú főhercegek jelenlétében a bécsi Hofburg titkos tanácsosi szobájában fog végbementi.

A főrendiház.

Budapest, május 28. (A „Pécsi Újság” saját tudósítójától.) A politikai helyzet pozitív tények híján bizonytalan. **Wekerle** szombati kihallgatásáról eltérők a nézetek és a főrendiházi ellenzék épenséggel nem gondol fegyverletételre, sőt ellenkezőleg azt terjeszti, hogy a király nem hajlandó a koronát **Wekerle** kabinetjeért exponálni. Az Önk tudósítója arról értesül, hogy az általa multkor jelzett *előzetes lamascokozások a polgári házasságról szóló törvényjavaslat számára a főrendiházban biztosítandó többség tárgyában, legnagyobbrészt már be vannak fejezve.* E tanácskozás értelmében **Wekerle** Sándor a jégközelebbi képviselőházi ülésen abban a helyzetben lesz, hogy ez irányban legfőbb engedéllyel határozott kijelentéseket tegyen, melyek minden irányban megnyugtatólag fognak hatni és melyekből ki fog tűnni, hogy a polgári házasság sora a felső házban is kedvezően fog elődni.

Felölös szerkesztő és lapigazgató:

LENKEI LAJOS.

Nyomatott a „Pécsi Újság” nyomdájában.